

**„МРІЄ, НЕ ЗРАДЬ...”:
ШТРИХИ ДО ОСОБИСТІСНОГО ФЕНОМЕНУ
ЛЕСІ УКРАЇНКИ (НА МАТЕРІАЛІ ЕПІСТОЛЯРІЮ)**

На основі аналізу епістолярних свідчень Лесі Українки простежується одна з визначальних рис особистісного феномену поетеси – її життєвий оптимізм як „оптимізм трагічного”, здатність мріяти і сподіватися в складних життєвих обставинах.

Ключові слова: епістолярій, оптимізм, мрія, сподівання.

Листування Лесі Українки – це не тільки „блискучі фрагменти письменницької автобіографії” [1, 141], а „й пронизливі глибини почуттів і думок” [4, 244] письменниці, до осягнення яких буде прагнути ще не одне покоління дослідників. Кожне слово в її епістолярних текстах, за спостереженням Л. Мірошніченко, – „виразник чесності і щирості” [4, 244]. „...Листи письменниці, – на думку вченої, – за авторською самозаглибленістю можна по праву прирівняти до одкровенень у ліричних творах” [4, 38].

Тим часом сама поетеса прагнула, щоб її приватне життя, «було „світові” невідоме» [5, XII, 289]. У листі до О. Кобилянської вона зізнавалася, що до кінця відвертою ніколи не була навіть із найближчими друзями: „Я сама не дуже експансивна, – се, здається, вдача всієї нашої родини, – се не добре, але я нічого не можу проти сього, і Ви не беріть мені за зле, коли часом я здамся Вам не досить одвертою. Ніколи найближчі друзі не знали мене всієї, та я думаю, що се так і буде завжди. Друзі мої звикли до сього і дали мені волю говорити тільки про те, про що я хочу” [5, XI, 120]. Очевидно, це був спосіб самозахисту поетеси від зовнішнього світу, який не завжди був прихильний до неї. „...Нащо ж має кожний заглядати мені в душу?” – писала вона в листі до М. Павлика від 6 липня

1901 року. Але тут же зізнавалася, що „перед приятелями, надто в листах, я сеї видержки не маю...” [5, XI, 241].

Тож читаючи листи письменниці до М. Драгоманова, М. Павлика, Олени Пчілки, сестри Ольги, брата Михайла, О. Кобилянської, натрапляємо на дорогоцінні свідчення того, про що мріяла, на що покладала надії, чим жила поетеса упродовж свого стрімкого життя. Ці свідчення надзвичайно важливі для розуміння особистісного феномену Лесі Українки, адже саме в надіях і очікуваннях, у втратах і розчаруваннях гартувався дух поетеси. Як наслідок – „натура не по організмові” [5, XI, 112]. „Могутній дух над знесиленим тілом” [2, 13].

Відомо, що перші свої листи до родичів – дядька і тітки Драгоманових та бабусі Єлизавети Іванівни – Лариса Косач написала ще в дитячому віці. Про що мріяла тоді маленька Леся? Як і всі діти, вона чекала дарунків від матері і рідних на свої роковини, сподівалася на листи від дядька, мріяла про приїзд бабусі в Колодяжне та про свою подорож до Гадяча:

„Завтра мої роковини народження, і мені мама щось подарує. [...] Мені дуже хочеться, щоб Ви до мене написали, бо я до вас написала,” – в листі до Драгоманових (24 лютого 1877 року) [5, X, 10].

„Мама не може до Вас приїхати, а я Вас дуже прошу: приїжджайте цього літа до нас,” – в листі до бабусі від 9 червня 1884 року [5, X, 15–16].

„Хотіла б і я поїхати до Вас, та, певне, не хутко теє буде, бо на той рік цеє не випадає зовсім,” – до Є. І. Драгоманової на початку січня 1889 року [5, X, 27].

На жаль, дитинство Лесі було вкорочене хворобою, а далі за її висловом, – „тридцятилітня війна” [5, XII, 406] з болем, тридцятилітні тілесні страждання, гірке усвідомлення того, що вона „не людина” [5, XI, 125] або ж „людина без завтрашнього дня” [5, XII, 104], що її життя – життя тіні у „Дантовому пеклі – з плачем і скрежетом зубовним” [5, X, 37], що інколи вона просто „ростина” [5, XI, 264], а часом – „хірургічно-ортопедичний

манекен” [5, XI, 125]. Звикнувши з дитинства зносити фізичні болі і страждання, поетеса в листі до М. Павлика звирялася, що вона „зроду не надіялася” на те, що її життя „буде вічно поміж квітками плинути, а перед очима все тільки хороші декорації пересуватимуться” [5, X, 289–290]. На такому тлі долі земної закономірним було перейняття трепетною думкою-мрією: „будь я здорова... будь я здорова”.

І Леся не корилася: вона сподівалася на одужання. Сподівалася на зілєння морем, південним сонцем, весняним теплом. У листі до М. Павлика з Євпаторії 20-літня дівчина писала: „Сподіваюсь від моря дуже багато – спасибі йому та південному сонцеві, минула моя пропасниця лиха, що гнітила мене цілу весну, може, колись і я, хоч наполовину, вилюднію” [5, X, 91]. „Коли б тільки швидше справжня весна настала, щоб сонця було багато”(в листі до матері з Ялти 16 лютого 1908 року) [5, XII, 231].

Переборюючи біль, Леся бралася за все, що дозволяло в той чи інший час її здоров'я. У 18-літньому віці вона активно включилась у діяльність київської „Плеяди”, що стало своєрідним поштовхом до перекладацтва. Леся докладала великих зусиль для підготовки видань для народу – перекладів з російської та західноєвропейських літератур. Мріючи про здійснення цього задуму, вона писала братові Михайлу: „Нема що й казати про те, що я візьмуся тепер до роботи так, що тільки ну! Що залежатиме від мене, я все зроблю, ба – що ж мені й робити як не се! Аже, як би там не було, а література моя професія!” [5, X, 37–38].

Своїми думками й намірами цього часу Леся найбільше ділилася з дядьком М. Драгомановим: виконувала його поради, читала рекомендовані ним книжки, вивчала мови. Вона була сильнішою за хворобу й готова була їхати до дядька в Болгарію, яку він називав напів-Азією. «А дуже б я хотіла дістатись до вашої „Азії”, – читаємо в одному з листів, – може, й дісталась би, якби не ті капосні слабості, ну, та чей же, таки добудуся того

колись! Багато я щодня строю планів про ту болгарську подоріж, але всі вони поки що вельми фантастичні» [5, X, 63].

Натхненна творча праця, наперекір сліпій долі, яка, як Леся сама писала, не дала нічого, „окрім пера в руки, а рукам не дала навіть стільки сили, щоб завжди твердо тримати перо...” [5, XI, 132], була чи не єдиним порятунком для немічного тіла. В очікуваннях і надіях на те, що хвороба відступить і відкриється простір для праці, гартувався дух поетеси. Як наслідок – у її листах, датованих 90-ми роками, вражає грандіозність задумів і планів цієї „слабосилої хорої дівчини”:

„О, якби мені не та нога, чого б я в світі натворила!” [5, X, 101] – в листі до М. Драгоманова від 28 липня 1891 року.

„...Бо мені такого-такого багато треба писати, що якби жила на три життя разом, то й то не знаю, чи встигла б те все поробити” [5, X, 121], – в листі до М. Павлика від 17 грудня 1891 року.

„Коли б тільки я зробила все те, що хтіла! Але ж і я лінтяйка й недбайло, як сливе всі ми, українці. Але чекайте, може, й з нас будуть люди” [5, X, 254], – до того ж адресата (1 вересня 1894 року).

Попри такий бадьорий настрій десь там, у найвіддаленішому куточку свідомості, билася думка про приреченість. Втім, у той час, як і пізніше, їй не вдається заволодіти Лесиним розумом: надія була сильніша за скепсис. У листі до М. Павлика від 28 липня 1891 року вона писала: «Невже я коли-небудь буду вільна? Після дев'ятилітньої неволі я досить навчилася скептицизму. А хоч би один рік чи два визволитися з власного ярма! Дарма, що тая „весна” по-осінньому процвіла, може б, літом надолужила» [5, X, 105].

„Власне ярмо... Ярмо немочі... – так розмірковує про цей період життя поетеси дослідниця М. Кармазіна. – Як же вона вірила, що те уярмлення не буде вічним, що гордому її духу підкориться хвороба, а відтак – відступить. Але доля не поспішала прислухатися до сподівань, бажань та надій дівчини” [2, 146–147].

Хвороба безперестанку гнала поетесу світами, змушувала терпляче зносити чужину і добровільне вигнання. Сама ж вона з цього приводу іронізувала, заявляючи, що має „дуже бродячу натуру” [5, X, 138]. З часом подорожування стало невід’ємною часткою її життя, породивши пристрасну мрію – „попасти в подоріжжя навколо світу” [5, X, 340–341].

Особливо сприятливою для таких настроїв була весняна пора. Леся зізнавалася, що як тільки надходить весна, її „у вирій тягне” [5, X, 131]. З весною були пов’язані також нові сподівання й нові творчі плани, про що вона писала в листі до Драгоманових: „Я тепер в весняному настрої і думками вже не дома, а по світах літаю. Простір для думок великий і планів тьма, мені навіть се до вподоби, що я не знаю ще нічого певного, де буду літом. Я б хотіла бути літом коли вже не в Болгарії, то десь на Дніпрі на порогах. У всякім разі думаю, що се літо буде для мене краще і приємніше, ніж торішнє було. А восени вже черкну через море!” [5, X, 156].

Не випадково, отож, що чи не останньою Лесиною мрією, висловленою за три місяці до смерті в листі до О. Кобилянської, було бажання здійснити разом із подругою мандрівку до великих історичних святинь світу: „Прекрасно було б,– писала вона 3 травня 1913 року,– якби хтось й ще хтось могли собі колись, узявши дагабію (велику барку з вітрилами), податися Нілом угору до великих зруйнованих святинь у Луксор, Карнак, Есне, Елефантину... Але се тільки мрія, бо хтось тепер може тільки лежати...” [5, XII, 461].

Важкий стан здоров’я та інші несприятливі умови не перешкождали Лесі безперервно займатися самоосвітою: вона студіювала наукові праці, знайомила з вітчизняною і світовою літературою, стежила за публіцистикою, удосконалювала знання мов. Дядькові вона щиро звірялася в тому, що хотіла б „знати всі головні європейські мови, хоч би для самих літератур...”, шкодувала, що це її бажання „дуже помалу справджується, бо в Колодяжному трудно знайти спосіб до того” [5, X, 139]. В

іншому листі до М. Драгоманова Леся, яка в цей час вивчала англійську мову, мріяла про час, коли вона читатиме „Шекспіра в оригіналі” [5, X, 183].

Безумовно, в житті письменниці був час, коли в ній пробуджувалося непоборне прагнення до дії, до активної громадської роботи. На початку 90-х років вона продовжує діяльну співпрацю з учасниками київської „Плеяди”, переймається планами і намірами членів гуртка, докладає немалих зусиль для їх здійснення. Про це читаємо в листі до О. Маковея від 24 грудня 1893 року: „Багато є у нас тут літературних бажаннів і планів, але як то судить доля справдити їх?.. Всі ми тут старасмось об тім, щоб жити, а не скніти, але у нас се не дуже легке завдання, я знаю се не гірш, ніж хто інший. Але, проте, жиймо!” [5, X, 188].

На початку 1894 року Леся разом із М. Старицьким та М. Лисенком займається редагуванням дитячого журналу „Дзвінок”, що виходив у Львові. У листі до матері вона висловлює сподівання піднести рівень цього видання, щоб він став „кращим і цікавішим, ніж він був в останніх часах” [5, X, 192].

Так само її хвилює доля галицького журналу „Народ” і загалом просвітницької справи в Україні. В листі до М. Павлика від 26 лютого 1895 року вона пише: «Я чомусь думаю, що „Н[арод]” не загине. І взагалі вірю в нашу справу, що вона таки буде жити й рости, не вважаючи на Д[анилови]чів е tutti quanti. В ній є велике зерно життя – прихильність селян, хоч би й малого числа їх на перший раз. Сподіваюсь, що будуть і товариші ліпші, а то невже ж таки рішити, що „нема в світі правди, як тільки в Бозі та в мені”? Все ж таки у вас можна б, якби люди та енергія, робити і жити, а от у нас!..» [5, X, 282–283].

Загалом Леся Українка хоч і вважала себе людиною „скептичною розумом”, особою з „трагічним світоглядом”, однак у поглядах на майбутнє Вітчизни виявляла притаманний їй „оптимізм трагічного” [4, 97]. У згаданому вище листі до

М. Павлика вона розмірковувала: „Знаєте, я все ж таки трошки оптимістка, чи то скоріш прогресистка, і думаю, що світ іде не до гіршого, а до кращого, тільки коли б він скоріше йшов, а то стільки сили й людей даремнісінько гине. А у нас, на Україні, ще багато мусить загинути марне (чи, може, так буде здаватись, що марне?), поки що-небудь людське вийде. І я, і всі мої товариші, певне, роковані на марну згубу, та й нехай би, якби ж з того просвіток був комуся...” [5, X, 283].

Причиною такого становища Леся вважала об’єктивні соціальні передумови та особливості національного характеру. Водночас вона відзначала, що не дивиться „так безнадійно на росіян та українців, як більшість старого покоління, тільки жаль, що у нас чомусь усе мусить йти таким тихим слимаковим ходом. Запевне, колись щось путнього буде і у нас, – але коли?” [5, X, 160].

Уболіваючи за долю рідної землі, важко переживаючи її одвічний тягар – неволю, Леся Українка завжди вірила в те, що її вільної думки і слова ніхто поневолити не зможе. Так, у листі до М. Павлика із Софії письменниця констатувала: „Але ж, окрім пера, у мене, певне, ніколи нічого вільного не буде в руках, ну, та вже сподіваюсь, що воно буде у мене завжди вільне (тільки не тоді, як писатиме листи в Росію!” [5, X, 296].

Оптимізму на майбутнє не додавали проблеми зі здоров’ям. І попри все Леся сподівалася „жити по-людськи і працювати по-людськи”. А понад усе хотіла бути „енергійною, міцною, з ясным, хоч і поважним поглядом, з сильними руками, здатними до постійної і путньої роботи, з нормальним серцем і здоровою душею...” [5, X, 348–349].

На зміну періодам більш-менш активної творчої роботи думки приходив період повного фізичного розладу. Загострено і тяжко переживала Леся свою фізичну слабкість. „Не скрию від тебе, – писала вона до сестри Ольги з Ялти 28 листопада 1897 року, – що бувають у мене хвилини розпачу, коли мені здається, що все даремне, що я от-от упаду на дорозі і важкий хрест

задавить мене, але се хвилини тільки, взагалі ж я думаю, що хоч сама не житиму, то завжди буду в силі помагати жити іншим, хто тільки схоче моєї помочі” [5, X, 404].

Усвідомлюючи себе в 26 років інвалідом, Леся Українка виявляла неабияку волю до зцілення, про що також писала до сестри Ольги: „Не можна, гріх бути інвалідом, коли так багато роботи і так мало людей, треба перестати ним бути, коли не можеш зараз, то через рік, через два, через три, а все-таки треба вийти в люди! І я вийду або під ножом пропаду, а так не зостанусь” [5, X, 403].

У період загострення хвороби лікарі зменшували її робоче навантаження, дозволяючи інтелектуальну працю щонайбільше 4-5 годин на добу. Леся тяжко переживала період своєї вимушеної бездіяльності. Роздумуючи про свою фізичну безпорадність, про своє життя, що як пісковий годинник „сиплеться й сиплеться досить монотонно”, вона, однак, сподівалася, що її талант не загине. У листі до матері О. Косач від 12 березня 1898 року з Ялти вона переконувала себе і рідних: „...Мені здається, що я маю перед собою якусь велику битву, з якої вийду переможцем або зовсім не вийду. Коли у мене справді є талан, то він не загине, – то не талан, що помирає від туберкульозу чи істерії! Нехай і заважають мене сі лиха, але зате, хто знає, чи не кують вони мені такої зброї, якої нема в інших здорових людей” [5, XI, 28].

Гідний подиву той факт, що після багатолітньої боротьби з хворобами Леся знову і знову знаходила в собі сили для боротьби, не втрачала життєвої віри й оптимізму. Не випадково визначальними рисами власного характеру вона вважала витривалість („Починаю вірити в свою натуру: досить витривалива” [5, X, 122]) та живучість („...Я таки живуча і за себе не боюсь” [5, XII, 260]). Це засвідчують численні листи, датовані 1900–1913 роками:

„Так чи інакше, ми ще поборемось, я ще бачу довгу путь перед собою і думаю, що найгірше для мене вже минуло”,–

читаємо в листі до М. Павлика від 15 квітня 1902 року [5, XI, 347–348].

„Коли моє здоров'я, мій невеликий хист, мій замало розвинений інтелект, моя життям пригнічена енергія не дали мені стати тим, чим повинна б я бути і чим, може, ніколи не стану, то се моє нещастя, але не моє бажання, і миритись з тим я не хочу, ні, я ще хочу боротись,“ – у листі до того ж адресата від 10 квітня 1903 року [5, XII, 64–65].

„Та, звісно, надії надіями, а життя життям, тільки все ж ліпше хоч надіятись“, – у листі до П. А. Косача від 10 травня 1903 року [5, XII, 68].

„Нехай там говорять, що хочуть, а я постараюсь доказати, що я таки не до кінця інвалід, і докажу се без слів“, – до сестри Ольги (25 січня 1904 року) [5, XII, 102].

«Я надіюсь, що буду тепер більше писати і що життя моє восени буде легше, ніж було весною, – може ж тая „супротивная“ хвиля вже, нарешті, минає!» – до сестри Ольги (12, 15 серпня 1907 року) [5, XII, 212].

«Вся штука в тому, що маю претензію не тільки „рипіти“, а ще й жити, „розвиваючи діяльність“, от тому і хочу їхати в Єгипет на прощу до єгипетського сонця...» – до Н. Кибальчич (28 серпня, 5 жовтня 1909 року) [5, XII, 289].

«Недуги мої – звичайні, як і раніше, хоча таки в Єгипті вони значно менші, і я навіть маю „дерзкую надежду“ і зовсім їх тут покинути, коли не тепер, то на той рік, а може, таки і тепер», – у листі до Б. Грінченка від 15 лютого 1910 року [5, XII, 302].

Особливо тяжкими для Лесі Українки були 1912–1913 роки, коли гостре запалення нирок не раз надовго вкладало її в ліжко. Це був час найвищого творчого злету поетеси, а з іншого боку – усвідомлення невідворотності долі-приречення. Однак і в цей непростий період свого життя Леся жила мріями і сподіваннями на краще. В листі до А. Кримського від 6 червня 1912 року вона писала: «Хоч люди і хвалять мене, говорять про „зеніт“, але ж „хоч сонце світить так чудово, але кінець кінцем воно мусить

зайти...” Хоча, признаюсь Вам по правді, почуття упадку у мене ще нема» [5, XII, 397].

Упродовж усього життя мрії і прагнення Лесі Українки постійно наражалися на матеріальні труднощі. Те, що письменниця сповна відчула цю залежність, свідчать не лише докладні фінансові звіти, на які час від часу натрапляємо в її листах до батьків, але й пошуки роботи задля „хліба насущного”, постійні побоювання щодо втрати свого невеликого письменницького заробітку, нарікання на те, що праця літератора належно не поціновується, нарешті – цілковите безгрошів’я останніх літ її життя. У листі до М. Павлика від 7 червня 1899 року вона констатує: „Бувають часи, коли мені хотілось би стати капіталісткою, такий час, між іншим, тепер. Що ж, коли належу до народу, у якого літератори мусять бути безсеребренниками або шукати іншої роботи чи – іншого народу!” [5, XI, 127].

На думку письменниці, „...матеріальна незалежність єсть одна з поважних підвалин моральної незалежності” [5, XI, 374]. Через це, як тільки дозволяв стан здоров’я, вона робила все, щоб домогтися матеріальної незалежності від родини. „Зарібок мені конче потрібний,– писала вона в листі до сестри,– бо дедалі мені стає все трудніше жити без власних, безконтрольних фондів,... може, стане і зовсім морально неможливо в виду всяких моїх дальших планів, що, може, і не зійдуться з планами тих, від кого я залежу” [5, XII, 41]. Своїми мріями про матеріальну незалежність від родини поетеса ділилася з матір’ю в листі з Тбілісі від 8 грудня 1904 року: „Нарешті, манить мене мрія хоч який час пожити зовсім самостійно, при виразній і відповідальній роботі, роботі активній, як-не-як організаторській” [5, XII, 124]. Прагнучи отримати посаду в газеті, Леся таким чином сподівалася „купити собі право необмеженої волі в області поезії і белетристики” [5, XII, 138], про що писала А. Кримському в листі від 16 листопада 1905 року.

Розуміючи, що вона „людина без завтрашнього дня” [5, XII, 104], поетеса проголошувала: „Хай живе життя” [5, XII, 151] і

жила, реалізуючи себе у творчості. Натхненна творча праця була покликанням Лесі Українки, благословенним Божим даром. Свої твори поетеса вважала власними дітьми, втіленням мрії. Вона виношувала їх у своїх задумах, мріяла матеріалізувати їх на папері, уявляла постановку своїх драм на сцені, хотіла бачити свої твори в друку непопсованими. Так, у листі до Драгоманових від 30 серпня 1892 року поетеса писала: „Як будуть іти осінні дощі, то я сподіваюсь написати чимало такого, що вже давно збираюсь” [5, X, 137]. У листі до матері Леся висловлювала неприховане бажання дебютувати зі своєю „Блакитною трояндою” в Києві („для слави козацької”, як зазначала вона) [5, X, 391]. А на схилі життя просила листовно сестру Ольгу подбати про рукопис „Руфіна і Прісцілли”, сподіваючись, що „колись, може, сей рукопис буде потрібний, як буде нагода видати сю річ з непопсованим текстом, на що я не трачу надії” [5, XII, 374].

„Творче горіння” (чи натхнення) Лесі Українки було таким сильним, що поетесі не раз доводилося силоміць обривати свій натхненний стан, аби зберегти сили, що згасали. Так, у листі до матері від 5 березня 1898 року вона зазначала: „Я сподіваюсь, що як не буду по ночах писати і взагалі напружувати дуже нервову енергію, то все гаразд буде і восени таки досягну свого – операції!” [5, XI, 23]. Як зауважує Л. Мірошніченко, „для поета з таким невичерпним натхненням стримування творчості, справді, було абсолютним героїзмом” [4, 44]. Але, зберігаючи таким чином фізичні сили, Леся Українка протягом довгих літ жила надією на нову творчість. З нею і пішла з життя. За три місяці до смерті в листі до О. Кобилянської вона писала: «...Видно, організм мій ще не хоче руйнуватися до кінця, бо каже мені „годі” на всяку пробу справжньої, завзятої роботи, і я вже мушу його слухати. Я не думаю, щоб се вже так довіку було, я сподіваюся, що вернеться ще мені дні праці і ночі мрій...» [5, XII, 456].

За словами А. Макарова, „мрія захищає людину від жорстокої реальності, надає сил у виснажливій життєвій боротьбі...” [3, 131]. Історія життя Лесі Українки блискуче підтверджує цю тезу, а листи поетеси, як жодні інші свідчення, дають змогу впритул наблизитися до світу мрій, думок і сподівань її благородної і витонченої душі.

Аналіз листів письменниці переконує в тому, що вони забарвлені світлом надії, пройняті переважно оптимістичним настроєм. Поетеса, яка невпинно вела боротьбу за власне фізичне виживання, до останніх днів зберігала віру в себе, в свої творчі можливості, в щасливе майбутнє України й українців, мріяла про вільну працю людини в умовах вільної держави. Завдяки епістолярним свідченням вимальовується портрет сильної духом, цілеспрямованої, „еластично-упертої” особистості, мрії і сподівання якої були виявом сильного духу в слабкому тілі.

Література

1. Агеєва В. Епістолярна спадщина Лесі Українки: листи як фрагменти творчої біографії // Агеєва В. Жіночий простір. Феміністичний дискурс українського модернізму.– К.: Факт, 2003.– С. 141–157.
2. Кармазіна М. Леся Українка.– К.: Видав. дім „Альтернативи”, 2003.– 416 с.
3. Макаров А. П’ять етюдів. Підсвідомість і мистецтво: Нариси з психології творчості.– К.: Рад. письм., 1990.– 285 с.
4. Мірошніченко Л. Над рукописами Лесі Українки: Нариси з психології творчості та текстології.– К., 2001.– 264 с.
5. Українка Леся. Зібр. тв.: У 12 т.– Т. 10–12: Листи.– К.: Наук. думка, 1978–1979.

Semenyuk L. “My Dream, do not Betray Me...” Some Traits to Lesya Ukrainka’s Personality Phenomenon.

One of the distinguishing features of Lesya Ukrainka’s personality phenomenon is her life optimism as “tragic optimism”, the ability to dream

and to hope for the best even under the most compelling life circumstances based on the poetess's epistolary evidence is analyzed in the article.

Key words: epistolary, optimism, dream, hope.